

מות תמות, בגלל שפפריד הנטיעות.

רבי יהודה שאל את רבי שמעון, זה ששנינו, אדם הראשון היה מושף בערלתו, מה זה? אמר לו, שהפריד ברית קדש ממקומו ומחלקו, ודאי שהיה מושף בערלה. ועוב ברית קדש ודבק בערלה והתפתה בדבר הנחש. ומפרי העץ - זו אשה. לא תאכל ממנו - בגלל שפכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. וכזה היה פרי, שהרי באחר לא היה פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות - בגלל שעץ המות היה, כמו שאמרנו שפכתוב רגליה ירדות מות.

[והנחש היה צרום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר, האילן הזה שאמרנו היה משקה מלמעלה, והתגדל והיה שמח, כמו שגאמר ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. הגן זה אשה. ונהר זה היה נכנס בה ומשקה אותה והיה הפל אחד [ואוה/ אחר ושמו אחד]. שהרי משם ולמטה הוא פרוה, שפכתוב ומשם יפרד.

והנחש, רבי יצחק אמר זה יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. באו לפני רבי שמעון. אמר להם, ודאי הכל אחד, וסמא"ל היה, ונראה על נחש וצלמו. שנחש זה הוא שטן, והפל אחד.

שנינו, באותה שעה ירד סמא"ל מהשמים רכוב על נחש זה, וצלמו היו רואים כל הבריות ובורחים ממנו. והגיעו לאשה בדברים וגרמו מות לעולם. ודאי בחכמה הביא סמא"ל קלות על העולם, וחבל את האילן הקדמון שברא הקדוש ברוך הוא בעולם, ודבר זה היה תלוי על סמא"ל,

דאיהו ספריש ליה מן חיון). ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דקא פריש נטיעין.

רבי יהודה שאל לרבי שמעון, הא דתנינן אדם הראשון מושף בערלתו הוה, מאי הוא. אמר ליה דפריש ברית קדש מאתריה ומחולקיה. ודאי מושף בערלה הוה. ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש. ומפרי העץ דא אתתא. לא תאכל ממנו בגין דכתיב, (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. ובהאי הוי פרי, דהא באחרא לא הוי פרי. כי ביום אכלך ממנו מות תמות. בגין דא דאילנא דמותא הוי כדקאמרן. דכתיב רגליה ירדות מות:

[והנחש היה צרום מכל חית השדה] רבי יוסי אמר האי אילנא דקא אמרן הוה מתשקי מלעילא ואתרבי והוה חדי כמא דאת אמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. הגן דא אתתא. ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה והוה כלא חד [וכדין יי אחר ושמו אחד]. דהא מתמן ולתתא איהו פירוהא דכתיב ומשם יפרד.

והנחש. רבי יצחק אמר דא יצר הרע. רבי יהודה אמר נחש ממש. אתו לקמיה דרבי שמעון. אמר לון ודאי כלא חד. וסמא"ל הוה ואתחזי על נחש וצולמיה. דנחש דא איהו שטן וכלא חד.

תנינא בההיא שעתא נחת סמא"ל מן שמיא רכיב על נחש דא וצולמיה הוו חמאן פל בריין וערקן מגייה. ומטו לגבי אתתא במלין וגרימו מותא לעלמא. ודאי בחכמה אייתי סמא"ל לווטין על עלמא וחבל אילנא קדמאה דברא קדשא בריה דא בעלמא. ומלה דא הוי תלי על סמא"ל עד דאתא אילנא אחרא קדישא דאיהו יעקב ונטל מגייה

בְּרַכָּאן דְּלֵא יִתְבַּרַךְ סמא"ל לְעֵילָא וְעֵשׂו
 לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דְּוַגְמָא דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה
 (וְשׁוּפְרִיָּה) דְּיַעֲקֹב שׁוּפְרִיָּה דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה.
 וְעַל דָּא כְּמָה דְּמִנְע סמא"ל בְּרַכָּאן מְאִילָנָא
 קְדָמָא. הָכִי נָמִי מִנְע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אִילָנָא
 דְּוַגְמָא דְּאָדָם מְסמא"ל בְּרַכָּאן מְלֵעִילָא
 וּמִתַּתָּא. וְיַעֲקֹב דִּידִיהּ נָטִיל בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא
 (בראשית לב) וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ.

עד שבא אילן אחר קדוש, שהוא
 יעקב, ונטל ממנו ברכות שלא
 יתברך סמא"ל למעלה ועשו
 למטה. שהרי יעקב דגמת אדם
 הראשון היה (ויצ'ו), שיעקב פיו
 של אדם הראשון היה. ועל זה,
 כמו שמנע סמא"ל ברכות
 מהאילן הראשון, כך גם מנע
 יעקב שהוא אילן, דגמת אדם
 מסמא"ל, ברכות מלמעלה
 ומלמטה. ויעקב לקח את שלו
 בכל, ועל זה (בראשית לב) וַיֹּאבֶק
 אִישׁ עִמּוֹ.

בתוב והנחש היה ערום, זה יצר
 הרע, זה מלאך המות. ומשום
 שהנחש הוא מלאך המות, גרם
 מות לכל העולם. וזהו סוד
 שכתוב (שם ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא
 לְפָנָיו. זהו קץ של כל בשר
 שנוטל הנשמה לכל בשר, ונקרא
 כך.

השלמה מההשמטות (סימן לד')

ספר הבקיר
 נשמת הזכר מן הזכר, ונשמת הנקבה, מן
 הנקבה מן הזכר, והינו שהלך
 הנחש אחרי חוה. אמר: הואיל
 ונשמתה מן הצפון, אסיתנה
 מהרה. ומה ההסתה שהיתה?
 משום שבא עליה. שאלו
 תלמידיו: איך היה המעשה?
 אמר להם: סמא"ל הרשע קשר
 עם כל צבאות מעלה על רבו,
 משום שאמר הקדוש ברוך הוא
 וירדו בדגת הים ובעוף השמים.
 אמר, היאך אוכל להחטיאו
 ולגרשו מלפניו? ירד עם כל
 חילותיו ובקש לו בארץ חבר
 פמותו. ומי הוא? נחש, והיה לו
 דמות גמל. רכב עליו ובא לו
 אצל האשה. אמר לה: אף פי
 אמר אלהים לא תאכלו מפל עץ
 הגן. אמר, אבקש יתר ואוסיף,
 כדי שתגרע היא. אמרה: לא
 מנענו אלא - מעץ הדעת אשר

בתוב והנחש היה ערום דא יצר הרע דא
 מלאך המות. ובגין דנחש איהו מלאך
 המות גרם מותא לכל עלמא. ודא הוא רזא
 דכתיב, (בראשית ו) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנָיו. דא הוא
 קצא דכל בשרא דנטיל נשמתא לכל בשרא
 ואקרי הכי.

השלמה מההשמטות (סימן לד')

נשמת הזכר, מן הזכר. ונשמת הנקבה, מן
 הנקבה. והינו דקא אזיל נחש בתרה
 דחוה. אמר, הואיל ונשמתה מן הצפון
 אסיתנה מהרה. ומאי הסתה הוה, משום דבא
 עליה. שאלו תלמידיו, עובדא היכי הוה.
 אמר להם, סמא"ל הרשע קשר עם כל
 צבאות מעלה על רבו. משום דאמר קדשא
 בריך הוא, וירדו בדגת הים ובעוף השמים.
 אמר, היאך אוכל להחטיאו ולגרשו מלפניו.
 ירד עם כל חילותיו ובקש לו בארץ חבר
 פמותו ומנו נחש, והיה לו דמות גמל. רכב
 עליו ובא לו אצל האשה. אמר לה, אף פי
 אמר אלהים לא תאכלו מפל עץ הגן. אמר
 אבקש יתר ואוסיף, כדי שתגרע היא.
 אמרה, לא מנענו אלא מעץ הדעת אשר
 בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא
 תגעו בו פן תמותון. והוסיפה ב' דברים,
 אמרה מפרי העץ אשר בתוך הגן אמר